

82/40

Jfr 55/40

104/39

Bohuslän.
Kville h:d.
Kville s:n.
Fjällbacka.

Kville sockens fornminnen n:r 41.

(Ekhofts n:r 28).

Gravhög.

Raa 611

Göteborgs stadsmuseum
Arkeologisk arkivrapport

Nr 1939:2

Restaurering.

82/40
Jp 55/40
104/39

Restaurering av gravhög vid Fjällbacka municipalsamhälle, Bohuslän.

I skrivelse den 27 sept. 1939 erhöll undertecknad meddelande att av riksantikvarieämbetet ha blivit utsedd till dess representant att kontrollera iordningställandet av en gravhög i Fjällbacka municipalsamhälle i Bohuslän. Arbetet var avsett att utföras såsom kommunalt beredskapsarbete i samband med anläggningen av en tennisbana, vartill statsbidrag beviljats Kville kommun.

Högen, som är upptagen under n:r 41 i Göteborgs museums fornminnesinventarium för Kville s:n - i Ekhooffs beskrivning av Kville härads fornminnen har den nummer 28 - har tidigare varit föremål för ämbetets ingripande: 1933 på grund av skadegörelse genom sandtäkt och 1934 med anledning av vägarbete mellan Fjällbacka och Mörhults samhällen.

Efter meddelande från ordf. i Kville arbetslöshetskommitté herr Elof Rosén den 16 okt. 1939 att arbetet med tennisbanan var omedelbart förestående avlade jag ett första besök i Fjällbacka den 23 i samma månad för överläggning med herr Rosén om de åtgärder som borde vidtagas.

Högens utseende 1933, när sandtäkten stoppades, framgår av de fotografier, som voro bifogade min rapport den 4 okt. samma år. (Fotos 1 och 2). Tack vare det ingripande, som då skedde, blevo de mest i ögonen fallande skadorna avhjälpta. Under de sedan dess gångna 6 åren har även vegetationen bidragit till att hela såren och när arbetet med högens iordningställande förra hösten vidtog hade den det utseende som fotos 3 och 4 visa. Bilderna 1 o. 3 äro tagna från ungefär samma plats.

Herr Rosén och undertecknad överenskommo om följande åtgärder för restaureringen:

högens södra och sydvästra, genom den tidigare grustäkten skadade partier (fotos 1, 3 o. 4) skulle genom påförande av grus utjämnas; ingen bortschaktning finge företagas;

på grund av markens naturliga starka lutning väster och nordväst om högen var, för att få den planerade tennisbanan plan, en nedschaktning intill högen nödvändig; här var i förslaget till banan som stöd för högfoten/^{en}betongvall förutsedd (fotos 6 o. 9); denna fick dock ej beröra själva högen;

högens norra intakta del skulle bibehållas i det skick den hade (foto 2);

vid anläggningen av vägen till Mörhult hade på högens östra sida en sänkning av marknivån företagits, varvid även högfoten blivit berörd; för att markera detta och för att ej ytterligare behöva gräva bort något av högen borde en mur av kullerstenar läggas upp utefter vägen (foto 7);

i högens topp fanns en betydande grop, c:a 7 m i diameter, från en tidigare undersökning eller snarare rovgrävning varom dock ingen numera vet besked; groppen skulle fyllas, dock endast så mycket, att högens höjd ej därigenom ökades;

som avslutning skulle högen täckas med ett lager jord och besås med gräs.

På grund av den stränga kölden under vintern 1939-40 låg arbetet nere under längre perioder. Genom upprepade telefonsamtal med herr

Rosén gjorde jag mig dock underrättad om arbetets fortskridande och när en besiktning kunde anses påkallad.

Den 8 april detta år ägde ett förnyat besök rum. Högen hade då i stort sett erhållit sin slutgiltiga form (fotos 5 o. 6), stemmuren utefter vägen var upplagd (foto 7) och man höll på med gjutningen av betongvallen mot tennisbanan (foto 6 t.v.).

För avsyning av den avslutade restaureringen besöktes åter Fjällbacka den 25 juni. Högen var då jordtäckt och besådd, ehuru gräset ännu ej hunnit växa upp (fotos 8 o. 9), tennisbanan var anlagd och betongvallen mot denna färdig (foto 9). Området för den gamla grusgropen var planad och den förut tämligen branta slänten mot vägen (fotos 1, 3 o. 5, t.h.) utjämnad.

Högen i sin helhet framträder ~~nu~~ åter i värdigt skick och har nu karaktären av ett ståtligt fornminne, t.o.m. mer imponerande än den ursprungligen varit. På grund av att vägen öster om högen nedskurits, säkerligen mer än en halv m under den gamla markytan, och genom den till c:a 3 m uppgående sänkning, som grustäkten förorsakat söder och sydväst om högen, har såväl höjden som omkretsen förstörats. I min rapport av den 4/10 1933 har jag angivit tvärmåttet till minst 15 m och höjden till drygt 1,5 m (se profilen på foto 1, där den gamla markytan framträder som en mörk, åt vänster sluttande linje under högen). Den nuvarande höjden räknad från botten i den gamla grusgropen (planen framför högen på fotos 8 o. 9) uppgår till omkring 4,5 m. Högens nuvarande längd i norr och söder belöper sig till över 20 m, bredden är några m mindre.

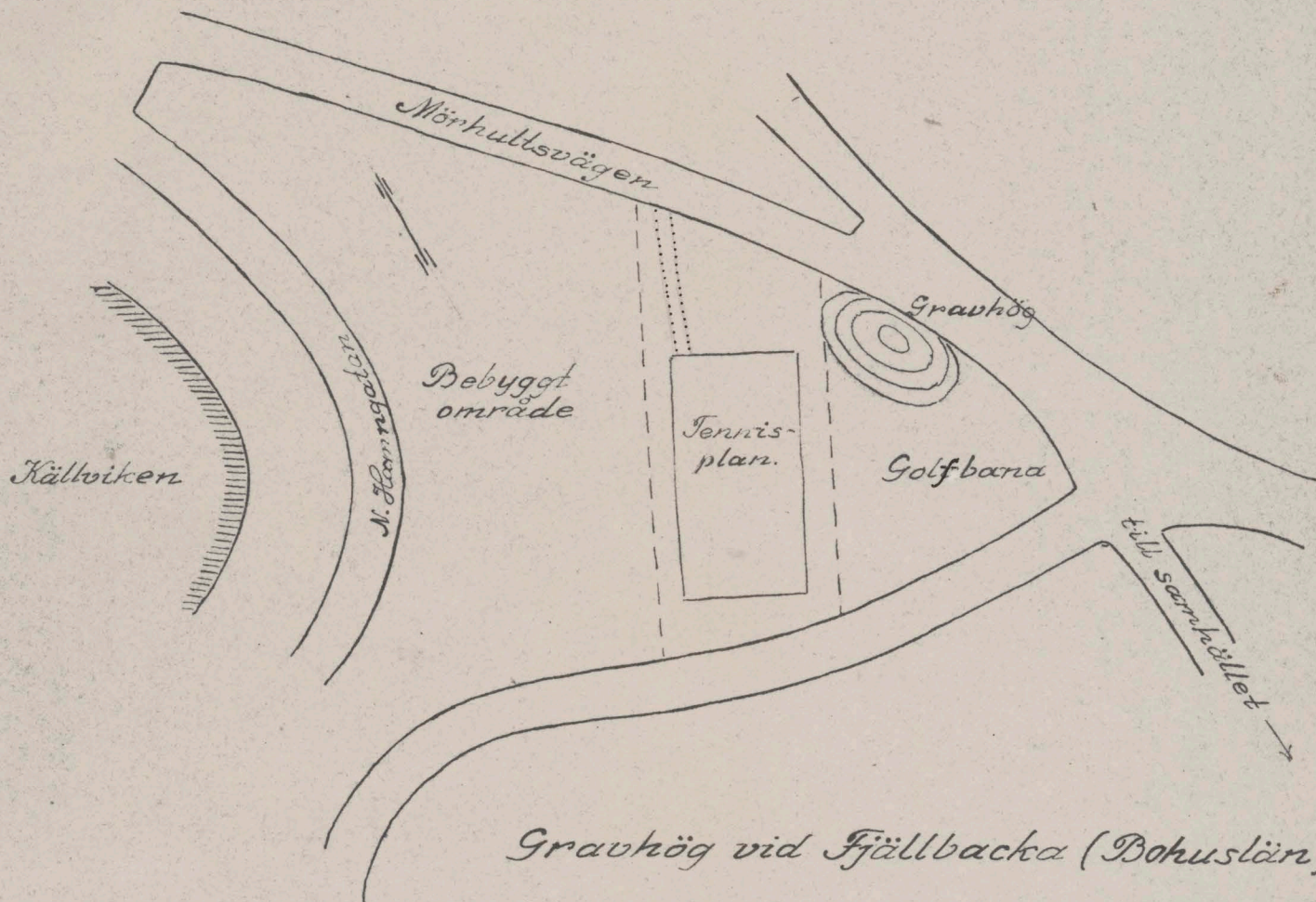
På sluttningen norr om högen, men utanför dennas fot, lågo 4 stora klumpstenar eller mindre block (se foto 2), möjligen samma stenar, som Ekhoff angivit som "fyra mindre resta stenar", ehuru man näppeligen kan beteckna dem som "resta". I varje fall ha de icke karaktären av fornminne; hela området öster om högen utgöres av ljungbevuxen moränmark (se fotos 6 o. 9), där liknande i ytan liggande block ofta påträffas. Vid mitt besök den 25 juni gjordes jag uppmärksam på att man vid framdragnet av tillfartsväg till tennisbanan tagit bort två av blocken; de två stenarna närmast högen ligga kvar (se foto 2). Då detta arbete ej berörde högen fann jag ej orsak till ingripande.

Då jag längre fram på sommaren besökte Fjällbacka hade en mindre golfbana anlagts på planen sydväst om högen (se fotos 8 o. 9), dock utan att beröra denna.

Göteborg den 12 november 1940.

Nils Vibas

Bil. 1 plankarta.
9 st. fotografier.

Gravhög vid Fjällbacka (Bohuslän).

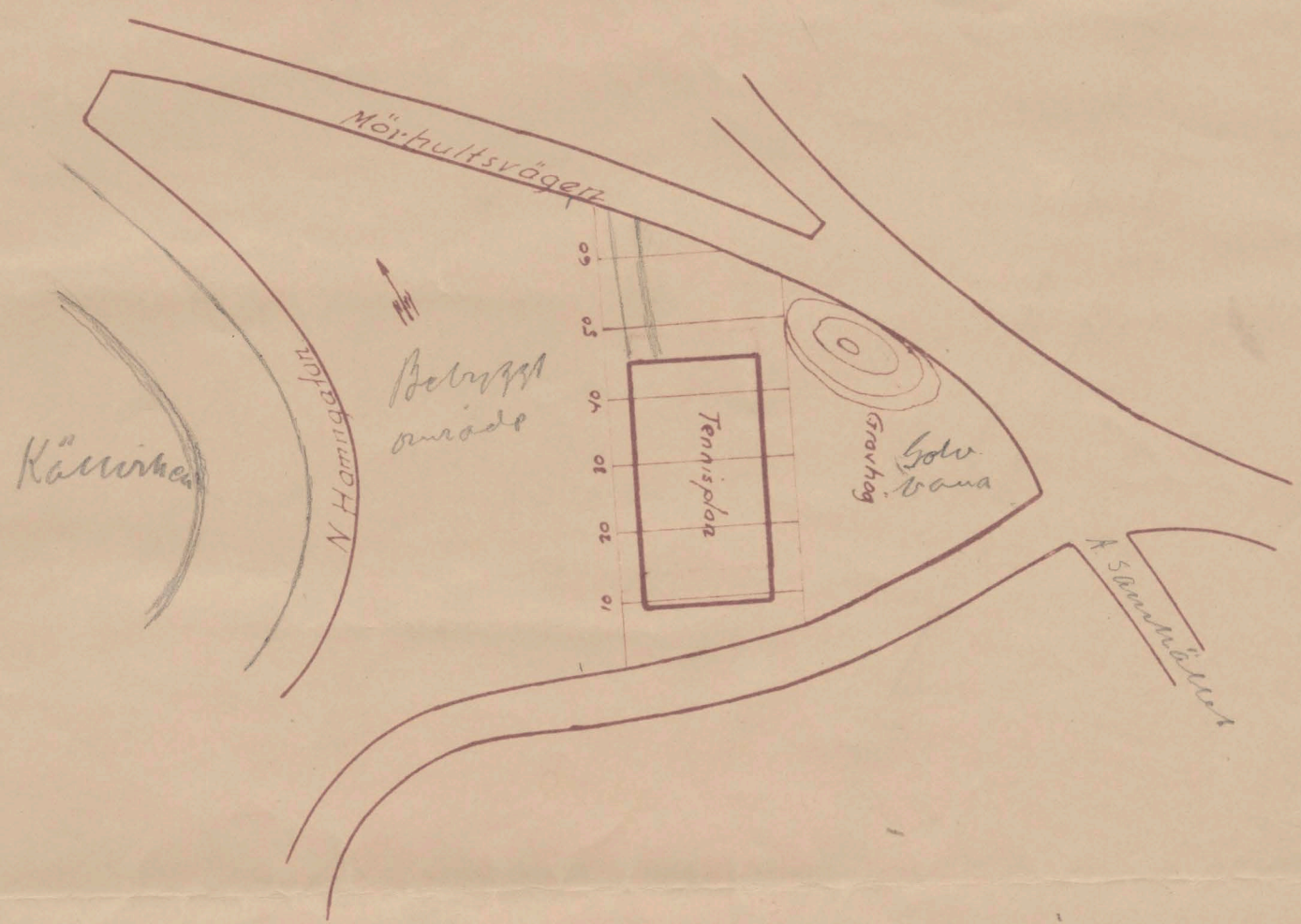
Situationsplan uppgjord och kompletterad efter "Förslag till tennisplan" av Allan Olari 1935.

Skala 1:1000

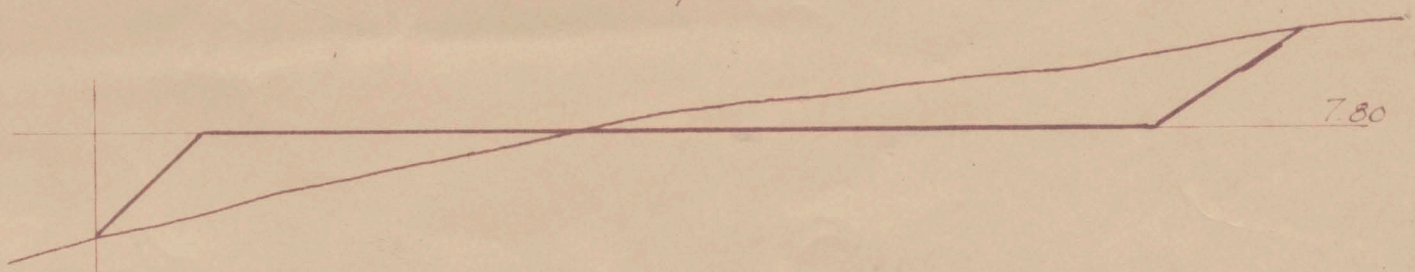
Göteborg i nov. 1940.

Nils Vikström

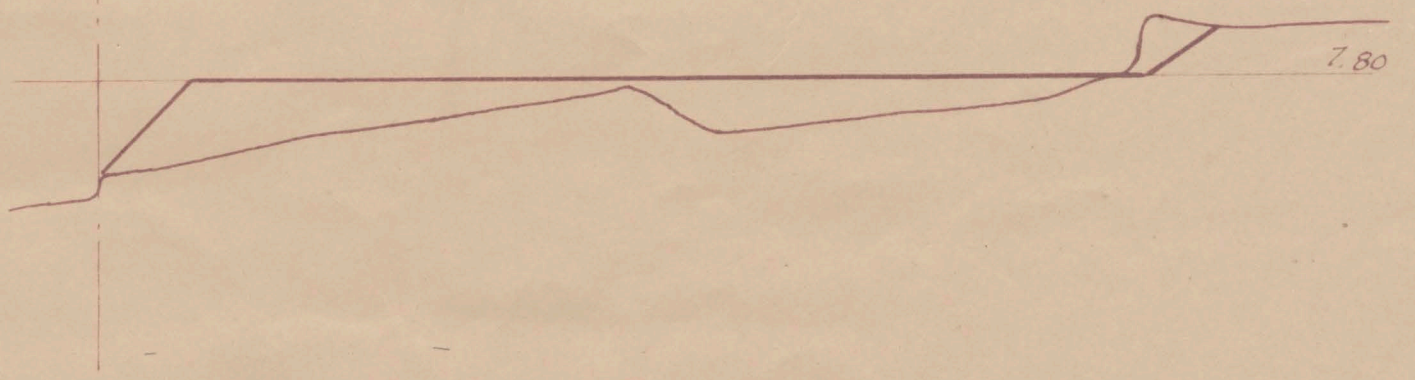
Förslag till tennisplan inom Fjällbacka municipalsamhälle
Plan. Göteborgs & Bohus län

0/10

0/20

Göteborg 25/11 35
Allan Olsson

HENRIK JOHNSON & CO
OSALINDOPPA
GÖTEBORO

82/40

Kville sockens fornminnen n:r 41.

(Ekhofts n:r 28).

Bohuslän.
Kville h:d.
Kville s:n.
Fjällbacka.

Gravhög.

Foto 1.

Plåt n. n 897.

Gravhög vid Fjällbacka. **D1997**
Förstörd genom gruskäkt. Vägen till Mörkult
följer ledningsstolparna. Från SSO.

N. Niklasson foto 30/9 1933.

Foto 2.

Plåt n. n 1520. **D1998**

Gravhög vid Fjällbacka. Från NW.

Göteborgs museum foto 1940.
Efter foto av Perker. Stubelius 1938.

--- högfoten åt NW.
--- tillfartsvägen till Jernisbanan.

82/40

Kville sockens fornminnen n:r 41.

Bohuslän.
Kville h:d.
Kville s:n.
Fjällbacka.

(Ekhofts n:r 28).

Gravhög.

Foto 3. Efter plåt n:r a 1232. **B3492**
Gravhög vid Fjällbacka. Från SÖ.

Foto 4. Efter plåt n:r a 1233. **B3493**
Gravhög vid Fjällbacka. Sydöstra
kanten. Närbild. Från SÖ.

N. Niklasson foto 23/10 1939.

Bohuslän.
Kville h:d.
Kville s:n.
Fjällbacka.

(Ekhofts n:r 28).
Gravhög.

Foto 5. Efter plåt n:r a 1234. **B3494**
Gravhög vid Fjällbacka. Under pågående restaurering. Från P. O.

Foto 6. Efter plåt n:r a 1235. **B3495**
Gravhög vid Fjällbacka. Under pågående restaurering. T.v. gjutning av en stödvall av betong mot tennisbanan. Från P.

82/40

Kville sockens fornminnen n:r 41.

(Ekhofts n:r 28).

Gravhög.

Bohuslän.

Kville h:d.

Kville s:n.

Fjällbacka.

Foto 7. Efter plåt n:r a 1236. **B 3496**
Gravhög vid Fjällbacka. Stodmur
av kullersten utmed Mörhults-
vägen. Från SO.

N. Niklasson foto 8/4 1940.

Bohuslän.
Kville h:d.
Kville s:n.
Fjällbacka.

(Ekhofts n:r 28).
Gravhög.

Foto 8. Efter plåt n:r a 1237. **B3497**
Gravhög vid Fjällbacka. Restau-
tering avslutad. Tv. kanten ett
horn av tennisbanan. På planen
i förgrunden golfbana (ej an-
lagd, när bilden togs). Från S.O.

Foto 9. Efter plåt n:r a 1238. **B3498**
Gravhög vid Fjällbacka. Restau-
tering avslutad. Tv. kanten ett
horn av tennisbanan med stöd-
vallen av betong mot högfoten.
På planen i förgrunden golfbana
(ej anlagd, när bilden togs).
Från S.

82/40

Bohuslän.
Kville h:d.
Kville s:n.
Fjällbacka.Kville sockens fornminnen n:r 41.
(Ekhoff 28).
Gravhög.

Foto 10. Plåt n:r 1521. **D1999**
Gravhög vid Fjällbacka (Kville 41). Från SÖ.
Stofotografering efter en 1904 sagan bild, som
ingått i Sv. Turistföreningens bildserier. Origi-
nålbilden (pastertryck) äges av Hembygds-
arkivet i Fjällbacka och har ställts till
förfogande av seminarieledare Iverker Stubelius.
Göteborgs museum foto 1940.

Foto 11. Se plåt 1520.
Gravhög vid Fjällbacka. Från NV. **D1998**
Iverker Stubelius foto 1938.